

Kysymyksiä ja vastauksia

paikallisesta sopimisesta ja järjestäytymättömistä yrityksistä

1) Mikä on liittonne kanta esillä olleeseen työmarkkinajärjestöjen linjaukseen?

Perheyriyten liitto ja Suomen Yrittäjät katsovat, että paikallisen sopimisen edistäminen on keskeinen keino parantaa työmarkkinoiden joustavuutta ja luoda työpaikkoja. Liitot eivät hyväksy toimenpiteitä ja tulkintoja, jotka heikentävät järjestäytymättömän työnantajan asemaa suhteessa nykytilaan, sekä rikkovat työntekijöiden ja yritysten yhdistymisvapautta vastaan. Paikallista sopimista pitää voida edistää ilman että yrityksen työntekijät ja työnantajat ovat pakotettuja järjestäytymään.

2) Miksi paikallinen sopiminen on niin tärkeää PL:lle ja SY:lle?

Työnteon luonne on muuttunut dramaattisesti digitalisaation ja globalisaation myötä, etteivät Tupot tai edes TES:it kykene tehokkaasti vastaamaan jouston tarpeeseen, joka nousee sekä työntekijän että työnantajan tarpeista.

Viimeisen 15 vuoden aikana ylivoimainen valtaosa uusista työpaikoista on syntynyt pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Pk-yritykset nimenomaan tarvitsevat paikallista sopimista. Maan hallituksen mukaan Suomeen tarvitaan 110 000 uutta työpaikkaa, jotta kestävyysvaje saadaan kuriin. Yrityksiltä edellytetään investointeja ja uusien työpaikkojen synnyttämistä.

3) Miten keskusjärjestöjen kilpailukyky sopimuksessa tekemä linjaus suhtautuu hallituksen tavoitteisiin?

Paikallisen sopimisen edistäminen on yksi hallitusohjelman viidestä kärkihankkeesta, joilla pyritään parantamaan kilpailukykyä ja työllisyyttä. Hallitusohjelman mukaan hallitus toteuttaa erityisesti pk-yritysten työllistämishalukkuutta lisääviä uudistuksia uusien työpaikkojen luomiseksi. Selvitysmies Harri Hietalan raportissa nostettiin esille järjestäytymättömien työnantajien nostaminen mahdollisimman samaan asemaan järjestäytyneiden yritysten kanssa. Jos tätä tulkitaan siten, että samaan asemaan saattaminen tarkoittaa luottamusmiespakkoa järjestäytymättömissä yrityksissä, on lopputulos väärä.

Kilpailukyky sopimuksen tulkinta ei saa johtaa tilanteeseen, jossa työmarkkinajärjestöjen keskinäisellä sopimuksella viedään työntekijältä ja työnantajalta oikeus olla liittymättä järjestöihin ja puututaan työntekijöiden demokraattiseen oikeuteen valita itsenäisesti edustajansa.

4) Millaisia seurauksia tulkinnasta olisi työehtosopimusneuvotteluissa?

Tulkinnan ydin on, että jos työehtosopimuksessa on määritelty paikallisen sopimisen osapuoleksi ainoastaan luottamusmies, koskisi sama menettely myös järjestäytymättömiä työnantajaa.

Nykyisin esimerkiksi työaikalain mukaan paikallisen sopimisen osapuolena voi luottamusmiehen lisäksi olla luottamusvaltuutettu tai muu työntekijöiden valitsema edustaja. Tämä oikeus poistuisi, jos TES määrittää sopijaosapuoleksi luottamusmiehen. Käytännössä paikallinen sopimisen hyödyntäminen saattaisi entisestään supistua, mikä on hallituksen tavoitteiden vastaista.

Lisäksi, jos lainvalmistelua ryhdytään tekemään tulkinnan mukaisesti, on todennäköistä, että työehtosopimusten tulevilla neuvottelukierroksella työehtosopimukseen tullaan vaatimaan tiukkaa kirjausta luottamusmiehestä sopijaosapuolena, mikäli paikallista sopimista yritetään TES:n kautta lisätä.

5) Miksi luottamusmies ei kelpaa järjestäytymättömille yrityksille?

Ehkä kysymys pitää esittää toisin päin. Miksi luottamusvaltuutettu tai muu henkilöstön itsensä valitsema edustaja ei kelpaa liitoille työpaikkasopimisen osapuoleksi?

Kyse ei ole ensisijaisesti luottamusmiehistä henkilöinä, vaan kahdesta isosta periaatteellisesta linjauksesta: 1) onko työntekijöillä ja yrityksillä vapaa oikeus päättää kuka heitä edustaa ja 2) halutaanko Suomessa kasvattaa työmarkkinajärjestöjen valtaa antamalla oikeus joustoihin vain, jos työntekijä järjestäytyy? Tämä on paikallisen sopimisen filosofian vastainen ajattelu: sillä nimittäin tarkoitetaan työntekijän ja työnantajan välistä sopimista paikallisesti, ei kansallisen työntekijäliiton ja työnantajan välistä sopimista.

Suomessa paikallinen sopiminen on kilpailijamaita selvästi vähäisempää, sillä työehtosopimukset eivät sitä laajasti mahdollista. On ollut ilmeistä, etteivät liittotason neuvottelut ole johtaneet merkittävään joustavuuteen kuin vain joidenkin toimialojen, kuten teknologiateollisuuden osalta. Siksi maan hallitus asetti itselleen tämän tavoitteen.

6) Haluatteko kaataa kilpailukyky sopimuksen?

Emme missään nimessä. Haluamme, että kaikki vastuulliset osapuolet ajattelevat vain ja ainoastaan Suomen parasta ja tekevät tarvittavat rakenteelliset muutokset hyvässä yhteisymmärryksessä.

Sitä paitsi on väärin syyllistää tai uhkailla niitä, jotka ovat neuvottelupöytien ulkopuolella. Heitähän tässä nimenomaan pitäisi auttaa. Kilpailukyky sopimus paikallisen sopimisen tehokkaalla lisäämisellä ja Suomen mallin luomisella on se, mitä Suomi tarvitsee.

7) Mitä keskusjärjestöjen tulkinta tarkoittaa järjestäytymättömien yritysten kannalta?

Jos TES tätä edellyttää, järjestäytymättömissä yrityksissä nykyisin käytössä oleva työntekijöiden edustaja on paikallisen sopimisen osalta vaihdettava sellaiseksi, joka valvoo ammattiliiton määrittelemiä linjauksia yrityksessä. Mikäli nämä linjaukset ovat ristiriidassa yrityksen sisällä paikallisesti koetun edun kanssa, ammattiliiton näkemys on paikallista näkemystä vahvempi.

8) Mitä seuraavaksi tapahtuu?

Mikäli keskusjärjestöt eivät havahdu tulkinnan epäoikeudenmukaisuuteen, on viime kädessä maan hallituksen tehtävänä vihelletävä pilliin ja todettava, miten asiaa tulkitaan. Me edellytämme,

että neuvotteluosapuoleksi ja edustajaksi tulee hyväksyä myös luottamusvaltuutettu tai muu henkilöstön valitsema edustaja.